

Косово уште долго време ќе биде во фокусот на вниманието на светската јавност. Не само заради актуелните случувања со самопрогласената независност и идните настани, туку и со сè поинтересните видувања на историско-политичките аспекти на проблемот. Косово не е проблем од вчера, Косово не е проблем кој го создаде Милошевиќ и неговата режимска свита. Генезата на хаосот датира од многу поодамна, а последниве две децении ја достигна само кулминативната точка. Надуваниот балон некогаш мораше да пукне. Континуираната криза која се развлекува низ балканските простори нема дефинитивен крај. Таа е постојано на стенд-бај. Секогаш со огромен потенцијал да ги разниша крвките демократски корени и да го врати целиот полуостров во не толку далечното минато кога земјата се квасеше со невина крв.

Ослободителната пресуда за Рамуш Харадинај од страна на Хашкиот суд ги разбранува

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

страстите на православните жртви во косовско-метохискиот конфликт. Не само што се урна и онака урнатиот углед на Трибуналот, туку се изместија и вистинските вредности на човекот во потрагата по правдината и вистината.

И повторно се раскрваваат старите рани, се раскопуваат старите лузни, навираат засушените солзи. Очигледно дека некому не му оди во прилог трајното стабилизирање на овие простори, по сè изгледа некој има стратешки дил во поглед на направените злосторства во деведесеттите години на минатиот век.

Зошто тој дел од Западот мора да биде секогаш валкан? Зошто тој дел од меѓународната заедница постојано е лицемерен, крут и неправеден? Фарса, заблуда, двојни аршини... Тоа се најблагите зборови кои можат да се изберат за да се опише десетгодишната агонија на меѓународната правда. Со таквата вистина насилниците и злосторниците добија нови крилја, нов елан. Нивната сила може допрва да се покаже во вистинското светло.

ЕДНА ОД ИЛЈАДНИЦИТЕ МАПИ НА ГОЛЕМОАЛБАНСКИТЕ ДВИЖЕЊА

ја утре или задутре некој ќе мора веро-достојно и точно да ја интерпретира.

НАСИЛНО ПРОТЕРУВАЊЕ НА ПРАВОСЛАВНОТО НАСЕЛЕНИЕ

Според некои историски записи од католички великодостојници од XVII и XVIII век, етничките граници меѓу Србите и Албанците на Балканот постоеле отсекогаш. Иако компактоста на населението и неговите демографски поместувања често не биле забележливи, сепак прв пат тоа се забележува во XVII век, кога етничката граница се приближила кон исток. Тоа не го загрозило постоењето на српското население на тие територии и од денешен аспект за Србите е значајно што во сите документи од тој период се потенцира српскиот карактер на овие простори. Како одминувало времето, и покрај тоа што Србите биле во огромно мнозинство, така западниот дел на Косово кон албанската граница сепак почнал да станува мешан. Сè до крајот на XVIII век Призрен бил т.н. главен град на Србија.

Извештаите на католичките свештеници укажуваат на тоа дека постепено се вршела албанска колонизација на просторот со елементи на исламизација. Се разбира, во XVIII век тоа немало масовен карактер како во XIX и во XX век, но тогаш таа била во своевиден заро-

Релациите меѓу Белград и Приштина остануваат на најнискиот стап дум досега. Всушност, никогаш не биле добри. Не постои ниту минимална шанса за приближување на ставовите. Напротив, битката која меѓу нив се води е класична студена војна, која преку дипломатските канали треба да резултира со признавање, односно со непризнавање на самопрогласената независност на јужната српска покраина. Можеби судирот и немаше да се развие до тој степен, доколку во балканскиот лонец не се вклучеа САД и Русија, застапувајќи по една од спротивставените страни. Одамна е јасно дека Косово е производ на нерешените стратешки интереси на Вашингтон и на Москва на овие простори. Додека косоварите секој ден по малку чекорат кон зацврстувањето на својата државност, Србите помогнати од нивните православни руски браќа се обидуваат да го спречат процесот на признавање и да ја понишат сувереноста која, според нив, е спротивна на сите меѓународни правни

норми и начела. Актуелните моменти околу косовските случувања станаа секојдневна информативна доза речиси за секој Балканец. Од развојот на тамошните настани зависи севкупната интеграција на регионот од југоисточна Европа во ЕУ и НАТО.

Но, во последно време многу поинтересни стануваат историските конотации на косовскиот проблем, кои ја отсликуваат генезата на целата драматургија. Познати и помалку познати хронолошки аспекти влегуваат во анализите и во страниците на регионалните, но и на европските историски центри. Кој ја зборува вистината, кој полага поголемо право на Косово, кој кому враќа за историските неправди... се дел од прашањата кои неизбежно се наметнуваат за да се дојде до целосна слика за денешните балкански состојби. Дел од тие анализи и согледувања пренесуваме и на овие страници. Тие можеби ќе внесат нови турбуленции или несогласувања, но потребно е да се истакнат за да се формира целата слика на мозаикот, ко-

ВЕКОВНАТА ИСЛАМИЗАЦИЈА И АЛБАНИЗАЦИЈА НА ПРАВОСЛАВНИТЕ ЗЕМЈИ ИЗРОДИ НОВИ ДРЖАВНИ ТВОРБИ

диш. Демографското ширење на Албанците и запоседнувањето на српските и на македонските територии се одвивало во етапи. Одредени показатели дури и ги воочуваат зоните на нивната колонизација на туѓите простори.

Првата група Срби била исламизирана и албанизирана во пограничните области на Косово кон Албанија. Најголемиот бран на исламизација се случил кон крајот на XVII век. Во записите од почетокот на XX век е запишано дека лицата кои биле исламизирани навеле

дека нивните предци пред 200 години биле Срби по потекло, што значи дека во исламот преминале околу 1700 година. Тој процес на менување на религијата се спроведувал сукцесивно, но во некои периоди се одвивал позабрзано.

На пример, постојат временски рамки во кои се случувале големи движења за преминување на православно население во муслиманско. Албанците почнале да ги населуваат Косово и Македонија, заземајќи ја земјата од која претходно ги протерувале Србите и Ма-

кедонците. На тој начин, хомогените македонски и српски региони станувале компактни албански подрачја. Пред тоа, овие етнички заедници никогаш не биле во меѓусебен воен судир. Низ вековите живееле заедно и без конфликти. Судирите настанале во една нова општествено-верска фаза. Османлиското царство било добра и доволна причина да дојде до непречена исламизација на автохтоното православно население.

РЕАЛНОСТ ИЛИ ФАТАМОРГАНА!?

Со оглед на тоа што миграцијата на Албанците никогаш не била природно запрена, туку секогаш покажувала тенденција да продолжи, реално е да се очекува дека тој процес ќе се одвива и во децениите кои следуваат.

Се проценува дека експанзијата на ова демографско движење може да ги зафати и централните балкански области, пред сè, во Поморавјето кон Ниш, а најцрните прогнози велат дека на метата на територии се наоѓа дури и Бугарија, градот Видин кон Софија. Одамна е познато дека Скопската котлина е вкalkулирана во проектот наречен "голема Албанија", како важен терен за албанската експанзија кон исток.

Цел е да се завладее целата Вардарска долина кон Солун. Сè ова укажува на проценките дека потенцијалниот географски простор на албанската територијално-географска експанзија е цела Македонија и половина Србија, па и западна Бугарија.

На другата страна, пак, акцентот се става на Рашката област, преку која ќе се оствари непосреден допир со босанските муслимани.

КАКО СЕ ОСВОЈУВАА ПРАВОСЛАВНИТЕ МЕСТА...

МУСЛИМАНСКИОТ ПРОДОР НА КОСОВО ГО ПОТТИКНА ПРАВОСЛАВНИОТ ПРОГОН

донско и српско население од Скадар до Охрид, исто така, било потурчено. Тоа се т.н. Арнаути, чиј број навистина бил голем. Со текот на времето потурчените Македонци и Срби се албанизираше, прифаќајќи го албанскиот јазик, обичаите, па и свеста.

Поради тоа, кога денес се говори за автентичноста на балканските нации, потребно е веродостојно да се согледаат вистинските природни корени на секоја од нив. Кој народ во кое време бил и владеел на одредена територија, кој на насилан начин се обидел да ја измени демографијата, да ги искорени

ИСЛАМИЗАЦИЈА ОД СКАДАР ДО ОХРИД

На потурчувањето најпрво му подлегнале Албанците. Католиците на тоа гледале како на плод на нивната изопаченост и дивата природа. Католичките Албанци од областа Малесија не поднесувале османлиите да ги газат и да ги понижуваат, па затоа бегале во Србија и ја зачувале својата католичка вера. Во еден запис од март 1771 година, пеќскиот патријарх Василије Бркиќ напишал: "Од муслиманските Албанци се плашат дури и самите Турци, бидејќи албанската природа е жестока, досадителна, грабителна, неспокојна и крвопролителна".

За време на австро-турските војни христијаните речиси исчезнале во призренската област, а потоа се населиле Албанци и Турци, кои станале мнозинско население во довршените српски села. Но, исламизацијата на Албанците почнала уште пред нивното населување на српските и на македонските имоти.

Првата фаза од нивното потурчување се случила во последната деценија на XV век, по пропаѓањето на Албанија. Дел од Албанците пребегале во Јужна Италија, но делот кој останал почнал да го прима исламот и со тоа да добива гаранција не само за опстанок на тие простори, туку и за нивно напредување. Исламизацијата прво ги зафатила феудалците, а потоа градското население. Селските средини најдоцна му подлегнале на тој процес. Овој верски проект османлиската власт го поттикнувала со посебни финансиски олеснувања.

Во XVI век цела средна Албанија веќе била под исламска вера. Потоа исламизираниите Албанци почнале процес на најбрутално и најсурово покорување на христијанското население, кое било принудувано да ја прифати муслиманската вероисповед.

Во тој период се спроведувала специфичната исламизација на босанското население. Целото православно маке-

Во реонот на Куманово Албанците се населувале на два начина: со планска колонизација од страна на османлиските власти и со нивно уфрлување во македонските села, односно со постепено населување. За овој процес, кој се случувал во XIX век, постојат и пишани документи.

Албанците како индивидуи освојувале нечиј дом, го заземале имотот и ги протерувале македонските жители. Потоа го доведувале своето пошироко семејство. На ист начин биле протерани и српски семејства од кумановското подрачје. Горна Пчиња се бележи како место во кое се собирале семејствата кои бегале од албанските зулуми.

Кон крајот на XVIII век Дебар бил претворен во центар на албанските бегови и спахии. Насилството над Мијаците станало неподносливо. Се раселувале цели села. Во Старо Село меѓу Галичник и Сушица, поради големите штети кои им ги правеле, насилниците, луѓето морале лебот да го закопуваат в земја за да не им го најдат. На почетокот на XIX век албанската колонизација на Дебар имала елементи на геноцид врз македонското население.

Во Горна Река се населувале Албанци од средна и од северна Албанија. Тие собирале данок и никој не можел да им застане на патот на беззаконието, кое го вршеле. На тој начин, Албанците го зазеле земјиштето на Македонците во селата Врбјани, Дубово, Трница и други. Во селата од Горна Река некои Македонци останале да живеат, но откако ја примиле исламската вера.

АЛБАНСКИ БУНТОВНИК ВО ШИПКОВИЦА 2001 ГОДИНА... ПРОДОЛЖЕНИЕ НА ЗАВЕТОТ НА КАЧАЦИТЕ

свеста, јазикот, културата и обичаите од животот на православните народи. Голем процент од нив е целосно изгубен во духовна, територијална и верска смисла.

Во 1925 година познатиот Јован Хаџи Васиљевиќ објавил посебна расправа на оваа тема. Според неговите податоци, од околу 100.000 Арнаути, во цела Македонија и во делови од Србија имало околу 35.000. Други извори, пак, тврдат дека денешните косовски Албанци во огромен процент всушност се потурчени и арнаутски Срби. Овие бројки многумина ги оспоруваат, но како такви стануваат предмет на анализа во многу влијателни историски установи.

ПРОДОРОТ НА АЛБАНСКИТЕ СТРУИ

Постојат четири правци или т.н. струи за албанско иселување од матичната земја и населување во соседните области. На југот на Албанија била карактеристична струјата Тоска, која ги опфаќала православните Албанци. Уште од средината на XIV век, тие како најсилна арбанашка миграција, се движеле по патот кон Епир во средна Грција сè до Атика и Пелопонез. По Првата светска војна нивната бројка во Грција изнесувала околу 250.000. Денес таа област Албанците ја нарекуваат Чемерија. Останатите три струи биле насочени против населението во Србија, Македонија и во Бугарија. Карактеристични биле струјата Шкумбија, потоа Дукаѓинската струја, како и Малисорската струја. Првата го опфаќала населението во средна Албанија, кое се движело северно од Струга и од Охрид, преку високите планински предели.

Резултатите од оваа миграција на албанското население биле скромни, но сепак го загрозиле македонското православно население. Разбиените групи Албанци тешко можеле да се обединат поради силниот отпор на македонските Мијаци и Брсјаци.

Таканаречената Дукаѓинска струја, пак, ги опфаќала Албанците околу Дрим и областите Мата и Лурје. Оваа струја продрела најдалеку на исток, речиси до Лесковац. Прво ги населиле Призрен и Метохија.

Последната Малисорска струја се населила во долините на Проклетие, меѓу Скадар и Метохија. Оваа струја

Кон крајот на XVIII век во селото Лопушник се доселиле браќата Мусли, Ислам и Уко. Тие дошле од албанското село Србиново, а на повик на Македонците од Беловиште да им бидат т.н. сејмени, односно чувари. По доселувањето тие по насилан пат купиле земјиште во Лопушник, плаќајќи им на сопствениците само 60 гроша. На тој начин Албанците основале своја населба.

Во селото Џепчиште, пак, се наоѓал манастирот "Св. Богородица". Еднаш кога народот бил собран дошле Албанци и го запалиле манастирот заедно со народот.

добила два правци-едниот кон Метохија, а другиот кон областите Плав и Гусиње. Нешто подоцна процесот се проширил до Улцињ.

Најсериозната колонизација на Албанците во Македонија се одвивала во областите јужно и југоисточно од Шар Планина, а тука се доаѓало, главно, од призренскиот регион. Населувањето на Полог било проследено со постојани грабежи на месното население. Дури од втората половина на XVIII век христијаните во Полошката Котлина почнале да трпат позначајни промени. Во период од околу 150 години се доселиле многу Албанци, а нивниот продор бил најинтензивен во текот на XIX век. Потоа следувал периодот на населување на православно население, па големо прегрупирање на населението со преминување во ислам, албанизирање и сл. Тука пресудна улога одиграле политичките, а не економско-социјалните фактори. Етничкиот состав на Полог бил драстично изменет, па ако до почетокот на XIX век таму населението било мнозинско православно, денес македонските полошки села живеат само со спомените од минатото. Во дел од тие села сега нема ниту еден знак дека некогаш таму живееле Македонци. Се проценува дека од сите полошки Албанци дури 89 отсто водат потекло од северна Албанија.

ProMedia

---

hpstore

ProMedia

...printeri, skeneri, multifunkcionalni uredi,
telefaks aparati, kopiri, ploteri, digitalni kameri...

PRODAŽBA I SERVIS

business partner

tel. 02/ 3215980

ProMedia